

saameget fortere. Men deraf følger ingenlunde, at jeg kan ansee det for hensigtsmæssigt, at Militairetaten holder en egen Klædefabrik; det, som kan følge deraf, er, at Militairetaten maa see at faae sin Forsyning fra Fabrikker, som blive indrettede paa at levere det militaire Klæde. Da nu Straffeanstalternes Klædefabrikker ere Statens Fabrikker, saa seer jeg ikke, der kan være Noget til Hinder for, at vedkommende Administrationer, naar de med god Villie ville komme hinanden imøde, kunne faae Sagen ordnet saaledes, at der kan leveres ligesaa godt og ligesaa billigt Klæde fra Straffeanstalternes Fabrikker, som der er leveret fra Usherød Fabrik. Den ærede Krigsminister nævnte for, at der af det Klæde, som under sidste Krig er blevet leveret fra Straffeanstalterne til Militairetaten, maatte casseres omtrent 45 pCt. Det er vel et temmeligt stort Beløb, det skal jeg ikke nægte; men for det Første ligger der dog i denne Udtalelse, at 55 pCt. deraf har været godt og vel tjenligt til det militaire Brug. Jeg troer ogsaa, at den ærede Krigsminister vil indrømme, at flere Stykker eller en stor Deel af det Klæde, som Militairetaten har modtaget fra Straffeanstalterne til Brug, er ligesaa godt og ligesaa vaarigt som det, der er leveret fra Usherød Fabrik. Men det store Tab, som efter Krigsministerens Opgivelse har været lidt, nemlig 45 pCt., har ved nærmere Betragtning ikke det Afstrækkende ved sig, som det skulde synes ved det første Dietast. Det er nemlig ikke opgivet, paa hvilke Tidrum det er faldet, det er ikke opgivet, om det har været gennemsnitligt, om der har været casseret saa stort et Quantum, hvergang een eller anden af Straffeanstalternes Fabrikker kom med en Leverance. Jeg skulde formode, at en stor Deel af det Klæde, hvoraf der er casseret saameget, er leveret paa en Tid, hvor Militairetaten har været vel forsynet, og navnlig i Begyndelsen, da Straffeanstalterne ikke vare beredte paa at producere Klæde til Brug for Militairetaten. Det vil erindres, at der, jeg troer i 1840, eller i alt Fald i Begyndelsen af Christian den Ottendes Regjering, blev nedsat en Commission til at undersøge Forholdene med Usherød Fabrik, og Resultatet deraf blev, at Usherød

Fabrik blev ved at bestaae, men i en noget indskrænket Form. Der blev imidlertid ogsaa dengang udnævnt en særlig Commission til at varetage Armeens Forsyning med Klæde, og den bestod, troer jeg, for det Meste af Militaire, eller idetmindste af Gølf, som maatte ansees at nære samme Anskuelse som den militaire Bestyrelse. Det blev denne Commission paalagt at gjøre Prøve paa at skaffe Militairetaten Forsyning, deels fra Straffeanstalterne og deels fra private Fabrikker; det skete, men det var den samme Commission, eller i alt Fald en Commission, som forterede under de militaire Autoriteter, som skulde bedømme dette Klæde, og det er mig bekendt, at der i sin Tid, i Aarene nogle og fyrgetyve, ganske rigtigt fra den militaire Bestyrelse skete Opfordring, deels til Straffeanstalterne og deels til private Klædefabrikker, om at levere Klæde til Militairetatens Brug, men de Klædefabrikker, som dengang prøvede det, gjorde det aldrig mere, de tabte aldeles Lyften dertil; thi det var ikke blot Klædets Durabilitet eller Varighed, der blev underkastet en meget streng og meget kritisk Bedømmelse, men var der den allermindste Nuance i Farven paa Stykkerne, blev det casseret, og dette gjorde de private Klædefabrikker ligesaavel som Straffeanstalterne meget hurtigt kjede af at have at gjøre med den da bestaaende Autoritet, der skulde bedømme Klæde til Brug for Militairetaten; thi naar de nemlig skulde levere Klædet af den Bestaaenhed, som Militairetaten fordrede, saa maatte det fabrikkes paa en anden Maade, og paa en Maade, som i og for sig var kostbarere, end det kunde betale sig for dem at producere det Klæde paa, som gaaer igjennem den private Handel. Følgen deraf var, at Klæde blev casseret, som var saa godt, at ingen Kjøbmand, som kjøbte det Klæde, han ellers solgte til Forbrugerne, hos disse Fabrikker, vilde vægre sig ved at modtage det, men som dog stod Fabrikanten en heel Deel dyrere, end det, som blev fabrikeret for at gaae i den private Handel. — Fabrikkerne havde saaledes et bestemt Tab ved at faae et Stykke Klæde casseret, der var forarbejdet i det Diemed, at det skulde leveres til Militairetaten, naar de lode det gaae ud i den private Han-